

1. *Beauvois. D.* Trójką ukraiński. Szlachta, carat i lud na Wołyniu, Podolu i Kijowszczyźnie 1793 – 1914 / Przeł. K. Rutkowski. – Lublin: Wydawnictwo UMCS, 2005. – 584 s. 2. *Grzybowski* Stanisław. Pas diamentami sadzony, czyli o Pamiętniku Mrocza // *Kraszewski J. I.* Pamiętnik Mrocza. – Warszawa 1984. – s. 17. 3. *Janion Maria.* Niesamowita Słowiańszczyzna. Fantazmaty literatury. – Wydawnictwo Literackie, 2006. – 357 s. 4. *Kraszewski J.I.* Masław. – Warszawa: Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1976. – 290 s. 5. *Kraszewski J.I.* Stara Baśń. – Warszawa: Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1972. – 387 s. 6. Tkaczuk Wacław. Przedślowie // *Kraszewski J.I.* Król Piast. – Warszawa: Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza, 1989. – 283 s.

В. Телеуця, канд. філол. н., доц.
Гуманітарний інститут Національного авіаційного університету

РІВНІ ФОЛЬКЛОРНОГО ДІАЛОГУ В ПОЛІЕТНІЧНОМУ СЕРЕДОВИЩІ

У статті аналізуються рівні фольклорного діалогу та фольклорна творчість українців, болгар, росіян.

Ключові слова: локальні прояви, контамінація, дифузія, трансформація, видозміна стереотипів

В статье анализируются уровни фольклорного диалога и фольклорное творчество украинцев, болгар, русских.

Ключевые слова: локальные проявления, контаминация, диффузия, трансформация, видоизменение стереотипов.

Folk-lore creation of Ukrainians, Bulgarians, Russians is analyzed in the article.

Keywords: modern local, contamination, diffusion, transformed, modified the stereotypes.

Для України питання дослідження, збереження та популяризації фольклору набувають особливого значення, насамперед у зв'язку з могутнім духовно-творчим потенціалом української традиційної культури, яка є головним чинником морально-естетичного самооздоровлення, збереження і роз-

витку української мови, відродження національної свідомості, духовності народу, підґрунтям розвитку професійного мистецтва.

Загрозою збереженню нематеріальної культури стало прискорення темпів урбанізації, старіння і зменшення кількості сільського населення, яке є основним носієм і зберігачем народних традицій. Молодь мало цікавиться традиційною культурою, про що свідчить зростання кількості конкурсів і фестивалів популярної музики, тоді як фестивалі, присвячені традиційній культурі, збирають переважно людей старшого віку або науковців. Не розроблена система заходів для заохочення молодих спеціалістів до дослідження фольклору, вивчення народної творчості.

Але попри загрозливі цифри, швидкі темпи урбанізації культури в означеному напрямку відбуваються певні зрушення. І неабияке значення в цьому річизні відводиться регіональній політиці збереження народної культури та фольклору. Зосередження уваги на окремих регіональних і локальних складниках фольклорного масиву дає можливість глибше пізнати народну словесну традицію окремих місцевостей з урахуванням географічно-територіальних особливостей, культурно-історичних, суспільно-політичних та національних факторів і видається доцільним і продуктивним. Складником українського фольклору є народна творчість т.зв. поліетнічних територій. Дослідження народної традиції та фольклору однієї із таких територій, якою є Українське Подунав'я, дасть змогу визначити місцеві особливості, місцеву специфіку народної культури, особливості її побутування в місті, встановити пріоритети фольклорного діалогу «село-місто», створять реальну основу для повноцінного осмислення фольклору України і українського фольклору як загальнонаціональної етнокультурної цілісності в єдності її минулих надбань і новочасного фольклорного процесу.

Етнокультурна ситуація Подунав'я визначалася і визначається українським етносом, який опанував цю територію з давніх часів.

Однією з чисельних етнічних груп Подунав'я є росіяни. Найбільш своєрідною, колоритною у етнічному відношенні групою росіян є старовіри.

Після оголошення розкольників поза законом вони стали шукати притулку на окраїнах Російської імперії, у сусідніх державах. Значна частина їх осіла у Подунав'ї. В кінці XIX ст. в Ізмаїльському повіті їх налічувалось понад 143 тис. чоловік, у м. Ізмаїлі мешкало 3,7 тис. чол., у Старій і Новій Некрасівках – 2,4 тис., у м. Кілії – біля 1,5 тис., у Вилково – близько 2,5 тис., у Муравлівці – 600 чол. [84, ДАОО, акр. 1-2].

Обставини, що склалися на чужих землях, відрив від основного етнічного ядра зумовили високу внутрішню консолідацію старовірів, консерватизм їх етнокультури. Вони з особливою відповідальністю ставилися до сім'ї, глибо-

ко і щиро поважали батьків, старих. Старовіри, як правило, мали родини, які нерідко складалися з 20–28 чоловік. Якщо в родині мешкало декілька сімейних братів і не було батька, главою сім'ї вважався старший брат. Порівняно з українськими сім'ями старовіри рідко брали зятя «у прийми» [4, 15-18]. Панував типовий для російської сім'ї уклад з деспотичною владою глави родини. Майно вважалось загальносімейною власністю. Проте розподіл його між членами родини повністю залежав від старшого в сім'ї. На противагу українцям, які намагалися виділити синів у окреме господарство, старовіри жили великими родинами, які складалися з декількох сімей. Родинний спосіб життя давав більший маневр у господарській діяльності. Господарства старовірів були порівняно більшими і заможнішими. Додатковий прибуток сім'ї приносило заняття різноманітними промислами.

Жінка в російській сім'ї працювала нарівні з чоловіком: поїла й годувала худобу, восени молотила на току, нерідко брала участь у косовиці. В українських сім'ях жінка займалася переважно домашніми роботами. Невістки в російських сім'ях знаходилися у більшій залежності від глави родини, ніж в українських. Молоді брали шлюб переважно за вибором батьків, котрі керувалися меркантильними міркуваннями. Лише пізніше, в кінці XIX – на початку XX ст., почали дещо враховувати побажання молоді. Жінки виходили заміж у 16–18 років, чоловіки женилися у 18–19 років. У російських сім'ях намагалися одружити сина до військової служби, щоб мати в домі ще одну робітницю. В українських сім'ях сини одружувались здебільшого після військової служби.

Весільний обряд росіян має багато спільних рис з українським. Як і в усіх східних слов'ян, він поділявся на три цикли: довесільний, весільний, післявесільний. Перший починався із сватання, яке, в разі згоди батьків, завершувалося «запоєм» або «зговором». Повсюдно вживалася так звана «кладка» – передвесільний внесок рідні нареченого на весільні витрати й одяг для нареченої. На ці гроші наречена купувала для себе частину посагу, подарунки для своїх родичів і подарунок для нареченого — червону сорочку. Від «запою» до весілля наречений декілька разів приїжджав до нареченої з подарунками. Старовіри ревно оберігали свою народну мову, яка побутовала у росіян у XVII ст. А тому старовіри були і є носіями багатого за змістом і формою російського фольклору. Запозичені в українців, болгар, молдаван, румун слова суттєвого впливу на мову старовірів не справили.

Болгарські поселення у Подунав'ї з'явилися в середині XVII ст. Масова міграція болгар у цей край припадає на початок XIX ст. Сімейна обрядовість болгар має багато спільного з українською. Проте весільна обрядовість зберегла чимало архаїчних елементів. Шлюб брали представники болгарського

етносу. Змішаний шлюб набув поширення значно пізніше. Шлюбний вік дівчат починався у 18 років, для юнаків – у 20. Дівчина іноді могла піти в сім'ю юнака без згоди батьків. Весілля в такому разі не влаштовувалось, молоду нерідко позбавляли посагу. Церковний шлюб допускався лише один раз.

Дошлюбне спілкування молоді проходило в основному на «сиденках». На сиденках дівчата завжди були чимось зайняті: пряли вовну, плели, вишивали тощо. Юнак, який зробив свій вибір, сідав біля дівчини й намагався привернути її увагу: тягнув за нитку, тримав веретено і т. ін. Такий вид залицяння називався «задірване». Коли розходилися по домівках, юнак міг проводити лише групу дівчат. Молодим не дозволялося залишатися сам на сам. Коли дівчина давала згоду вийти заміж, вона передавала юнакові «знак» – скатертину, загорнуту у спеціально підготовлене полотно, зверху якої прикріплювалася герань. У болгар вона називалася тамянка. Існувало повір'я, що тамянка має очищувальну силу. З цього часу дівчину називали «гуденіца» (наречена), а юнака – «гуденік» (наречений). Вона могла запросити його до себе додому. Важливе місце у весільній обрядовості займали заручини або «гудеш». У болгар стосунки молодої пари з кумами прирівнюються до стосунків з батьками. Кумів вважали близькими родичами. Молоді жили у його батьків і невістка повинна була беззаперечно підкорятися старшим. У болгар прийнято було давати доньці таку напутню пораду: «Навіть якщо у вогонь тебе заставлять наступити – наступи». Главою сім'ї був дід або батько чоловіка. Гроші знаходились у бабусі або свекрухи. Лише старші вирішували, кому, коли і що купити. Вони були розпорядниками робіт у господарстві. Коли сім'я зростала і хата ставала тісною, батько шукав місце для будівництва нової хати, і молоду сім'ю виділяли. Нерідко сім'я старшого брата виділялася в окреме домогосподарство, коли одружувався наступний по віку син. Молодший брат обов'язково повинен був залишатися у батьковому домі і успадковував його. Тепер у болгарському етнічному середовищі спостерігається співіснування як старих, традиційних, так і нових явищ у соціальному і сімейному житті, традиційно-побутовій культурі.

Сучасне мешкання українців у регіоні являє собою окремі компактні поселення з переважанням до 80% всього населення того чи іншого села, або в змішаних селах, де чисельна кількість від усього населення не перевищує 30%. Разом з тим, ми звернули увагу на те, що українці мешкають майже у всіх селах регіону: не тільки споріднених (російських, болгарських), але і не в споріднених (гагаузьких, молдавських, албанських). Все це дає можливість підтвердити думку дослідників – етнографів М.Костомарова, П.Чубинського, І.Огієнка та інших, що суттєвою рисою української ментальності є вміння жити в згоді і злагоді з усіма етносами. Історики регіону підкреслюють, що

не було зафіксовано ні одного випадку конфлікту на ґрунті національних відносин [4].

Етнографічна карта проживання українців в регіоні така: М.Білгород – Дністровський – 49,1%; Білгород – Дністровський р-н – 79%; Саратовський р-н – 46,4%; Татарбунарський р-н – 71,7%; Тарутинський р-н – 21,9%; Арцизький р-н – 23,4%; м. Вилково – 40%; м. Кілія – 30%; Кілійський р-н – 39,8%; м. Ізмаїл – 30%; Ізмаїльський р-н – 28,9%; та окремі села регіону: с. Шевченково – 90%; с. Ліски – 80%; с. Трудове – 50%; с. Десантне – 50%; с. Нерушай – 50%; с. Трапівка – 50%; с. Броска – 87%; с. Матроска – 92,6%; с. Ларжанка – 53%; с. Саф’яни – 90%; с. Першотравневе 69%, с. Кислиці – 60%.

Матеріали дослідження певної кількості населених пунктів Подунав’я з різною чисельністю переважання українців від 90% до 30% виявило цікаві закономірності: а) активне поширення деяких українських пісенних жанрів та пісенних текстів в свідомості іншого етносу; б) запозичення окремих символів, образів та використання їх в своєму обряді; в) з плином часу, відбувається спрощення обрядової ситуації, яка в давні часи відзначалась складністю та багатозначністю і ті значення, які реалізувались в акціональному плані обряду [1], приймає на себе вербальний текст; д) згасання окремих видів етнокультури в побуті народу цього краю.

Українська етнокультура в Подунав’ї, а саме обрядовий фольклор в цьому регіоні, відзначається з одного боку збереженням і постійним відтворенням загальновідомих зразків пісенної ліричної та обрядової творчості, а другого боку, набуло поширення варіативність пісенної і обрядової народної творчості, коли в одному населеному пункті можна записати кілька варіативних зразків відомих українських пісень. Ця характерна ознака фольклору взагалі і обрядового конкретно набула свого значення саме в досліджуваному регіоні, бо в створенні варіанта творів (пісень ліричних та обрядових) бере участь не тільки етнос-автохтон цього твору, а й інші етноси, що проживають поруч (компактно) – російський, болгарський та ін.

Дослідження фольклорної творчості українців Подунав’я дає змогу виявити найпоширеніші жанри, до яких належить весільний комплекс Подунав’я (обряд і тори, які виконуються в ході обряду).

Запропонована тема є першою спробою фольклористичного дослідження однієї з місцевостей слабо вивченого з етнографічного та фольклористичного погляду Українського Подунав’я [6].

Дослідження базується на власному польовому фольклорному матеріалі [6].

Згідно з поставленою метою, нами порушено ряд актуальних проблем: з’ясовується жанровий склад, образна система та особливості побутування

фольклорного комплексу Подунав'я; виявляються архаїчні й пізніші змістові нашарування, модифікації і новації; визначаються регіональні особливості функціонування обряду Подунав'я; вказуються основні фактори впливу на місцеву обрядову пісенність, встановлюються співвідношення в ній загальнонаціонального і локального.

Поєднання практично всіх мотивів, притаманних архаїчному ритуалові й поезії, ми знаходимо у весільному обряді. З бігом часу весільний обряд набував нових рис, змінювалися його складові частини. Шлюб набув між-етнічного характеру, що привело до взаємопроникнення і взаємодоповнення одного обряду іншим. Фольклорний матеріал (пісні) набув нового, сучасного звучання. В деякій мірі зникла межа між весільними піснями жанрами різних етносів. Наприклад, українська весільна пісня «Куди б я не їхала...» і болгарська народна пісня «Находилася, наносилася» стали популярними як на українському, так і на болгарському весіллі.

Деякі весільні жанри зникли зовсім, інші були замінені простішими за своєю структурою і манерою виконання. Так, величальні пісні були замінені в процесі розвитку українського весільного обряду на жартівливі пісні, частівки; тобто відбувалася дифузія весільних пісень і весільного обряду українців, які характерні для цього регіону. Складові частини передвесільного циклу об'єдналися в одне дійство, яке охоплює і заручини, оглядини, сватання. Це говорить про те, що сьогодні відчутна тенденція *забуття* етнічних архетипів весільної обрядовості.

Обряд повинен семантично співвідноситися не тільки і стільки з системами, скільки з текстами. Вивчення весільного обряду як сюжетного тексту змушує розглядати його – і це вже специфічно тільки для весілля – як такий, що складається з двох текстів: тексту жениха і тексту нареченої або текстів групи жениха і групи нареченої – відповідно М-тексту і F-тексту [5, 213]. Ці тексти, що складаються з дій і слів членів двох «партей», розрізняються не тільки «формально», але і «змістовно»: системою оцінок, позицією, окремими мотивами. При цьому обидва тексти - це тексти «однією мовою», тобто обумовлені однією моделлю світу і розрізняються в «змістовному» відношенні тільки своєю орієнтацією. Таким чином, весілля можна представляти як діалог двох партій.

Відношення М- і F-текстів (разом із іншими) організовують всю парадигматику весілля; ці відносини будуються на симетрії, взаємності і, з другого боку, – асиметрії. Симетрія, взаємність М- і F-текстів виявляється перш за все у тому, що персонажі кожного з текстів усвідомлюють персонажів іншого як «чужих». Опозиція свій/ чужий для кожного з двох текстів сприймається зі своєї точки відліку. Виникає мотив взаємної небезпеки жениха і нареченої

один для одного, пов'язаний також з тим, що в сюжеті весілля сам шлюб для них обох означає світи: для жениха – це подорож в інший світ за нареченою, для нареченої – викрадання істотою, що прийшла з іншого світу. У F-тексті з цим уявленням пов'язані мотиви насильства, викрадання, мотив «несвободи» дій. Взаємна ворожість персонажів (не тільки головних, але і периферійних, як, наприклад, «ворожі відносини між гостями жениха і нареченої») начебто виявляється у весіллі, переважно в у вербальних компонентах (піснях, плачах, виразах), причому головним чином в F-тексті. Різний ступінь експліцитності одних і тих же уявлень в M- і F-текстах має свої підстави в асиметрії відносин віддачі/отримання (у процесі обміну) між M- і F-партіями, але тут, крім того, виявляється і інша істотна межа весілля.

Річ у тому, що підвищеній сюжетності M-тексту в плані виразу, великій кількості пересувань M-партії відповідає статичність (до самого весільного дня) персонажів F-тексту, в усякому разі, самої нареченої. Якщо деякі другорядні персонажі F-партії можуть переміщатися в M-локус (наприклад, при огляді господарства жениха тощо), то пересування нареченої нечисленні, відбуваються усередині того простору, який, з погляду M-тексту, є простором нареченої, F-локусом. Вони обмежуються двором і, головним чином, будинком (іноді – селом, якщо наречена бере участь в запрошенні гостей). «Нерухомість» нареченої, відсутність «сюжетно значущих» переміщень, пов'язаних із перетином меж, тобто ослаблена сюжетність F-тексту, компенсується великою кількістю в F-тексті словесних текстів. Іншими словами, виникає ще одне зіставлення текстів – на рівні кодів, мов: вербальна і, особливо, пісенна мова більш характерна для F-тексту, а мова дій і пересування, – для M-тексту. Деякі жанри, наприклад, голосіння взагалі немислимі в M-тексті, але і в іншому M-партія, як правило, не користується пісенною мовою, а тільки більш-менш формульною прозою і таким проміжним жанром («розмовним», але не пісенним) як приповідки бояр. Таким чином, хор дружок виконував особливі функції. Він указував на послідовність обряду, встановлював його початок і кінець.

Не можна не звернути увагу, що не тільки відбувається спрощення весільного комплексу, але й зберігаються найважливіші складники весільного дійства. На це, безумовно, вплинули нові соціально-культурні чинники буття людей, а саме розмивання традиційних (архаїчних) стереотипів етнічного буття, мається на увазі докілька середовища, що, безумовно, впливає і позначає процес змінення етнічних орієнтацій молодого покоління.

Водночас не можна не відзначити, що в Подунав'ї весільна обрядовість інших етнічних спільнот порівняно з українською зберегла більше традиційних стереотипів і архетипів етнічного буття.

Важко не звернути увагу на те, що весільний обряд болгар зберігає класичні стереотипи весільного дійства. Цілком слушно зазначає С.Грица, що болгари Подунав'я створили своє своєрідне замкнуте середовище. Адже саме замкнуте середовище дало можливість більш диференційовано й вибірково запозичувати деякі звичаї, символи етнічних культур інших народів Подунав'я. Безумовно, не останній чинник у цьому процесі займає і мовна нетотожність із східними слов'янами.

Отже, прихильність до традиційних ознак етнічного буття (весільний обряд є одним із таких складових частин) дає змогу зберігати болгарам свою етнічну ідентичність. Адже збереження майже в повному вигляді складових частин весільного обряду у болгар говорить про сталу етнічну компетентність цього народу навіть не в автохтонному середовищі, яким є Подунав'я.

Більше того, варто звернути увагу, що в Подунав'ї зберігся варіант старо-болгарської мови, шуменський за своїм походженням, що ще раз додатково підтверджує попередню думку про більшу прихильність болгар до традиційних етнічних ознак у цілому.

Розглядаючи особливості весільного циклу українців, болгар, доречно звернути увагу і на особливості російського весільного циклу в цьому регіоні, тому що російський весільний цикл представлений етнічною групою старовірів.

Отже, порівняно з українським і болгарським весіллям обряд старовірів зберігає майже повністю характерні особливості російського весільного циклу ХУШ ст. Це дає можливість зробити дуже важливі висновки про те, що стереотипи свідомості старовірів відбивають традиційну звичну класичну символіку весільної обрядовості для прихильників старого релігійного обряду.

Заслугує на увагу і поетика весільних пісень росіян, адже саме в цих піснях в конденсованому вигляді трансформуються звичні слов'янські символи (голуб, кінь, «травушка-муравушка» тощо).

Так, наприклад, рідна оселя у старовірів Подунав'я виступає тим первинним осередком етнобуття народу (адже саме він уречевлює звичні й традиційні символи в систему комплексних вражень і уподобань), що синтезуються в поняття стереотипу весільного дійства. Цікаво, що порівняно з українським весільним обрядом російський має риси сталого архетипного мислення, що на рівні свідомості трансформуються в збереженні головних складників весілля загалом. Але потрібно звернути увагу на те, що і тут відбувається скорочення весільного дійства, яке пов'язане зі зміною ставлення до традиційної звичаєвості в цілому.

Своєрідність фольклорних творів Подунав'я:

а) взаємопроникнення, взаємодоповнення і взаємозаміна одного фольклорного твору іншим, однієї обрядової дії - іншою;

б) збереження національних особливостей, що допомагає обряду не втратити національний колорит, національну своєрідність;

в) творче використання фольклорного матеріалу інших етносів [6].

Використання фольклорного матеріалу різних народів привело до того, що виникли твори, самостійні щодо обряду, своєрідний обряд Подунав'я, який базується на традиціях весільних стереотипів етносів Подунав'я (болгар, українців, росіян тощо).

Еволюція українського обряду південного регіону характеризується двома основними особливостями: з одного боку, це певна консервація форм, елементів обряду ареалу, із якого переселилося українське населення, з другого – це різнобарвна мозаїчність різних етнічних традицій і спільне взаємопереплетення їх. У результаті тривалого спілкування українців із різноетнічним населенням виробився своєрідний локальний комплекс обряду. Весільний цикл обрядодій і фольклор, що їх супроводжує, виконує не тільки комунікативну функцію, але й знаково-символічну (молічну). У ньому відображаються закономірності, котрі наближають його до мови, до парадигматичності, тобто до побудови концептуального стрижня (ядра) – інваріанта та його варіацій, у якому відбивається чисельність, варіативність бачення світу через просторову трансформацію ідеї. С.Грица [2] говорить про те, що міжетнічну систему зв'язків можна розглядати як систему дотичних кіл і кіл, що перетинаються. Центр (ядро) тягнє до збереження домінуючих нормативних ознак культури. На периферії кола під впливом іноетнічного середовища створюються мобільні ділянки, найбільш сприятливі до заповнення іншого.

При дослідженні фольклору українців із етнічно змішаних районів потрібно враховувати різні рівні фольклорних зв'язків етнічних спільнот регіону, насамперед, біо-етнолінгвістичні, виділивши етноспільноти - генетично близькі та мовно різні та генетично й мовно неспоріднені [6, 52].

Таким чином, ми може зробити певні узагальнення: на території Українського Подунав'я споконвічно існували інтереси багатьох народів, а окремі події мали навіть доленосний характер. Історично тут склалася складна етнічна мозаїка, специфічні етнокультурні традиції, врахування яких має неабияке значення для врегулювання міжетнічних відносин в суверенній Україні. Неабияка роль в напрямку відродження народних традицій, звичаїв, обрядів, збереження фольклорного матеріалу відводиться навчальним та культурним закладам, етнографічно-фольклористичним осередкам, творчим колективам, місцевій пресі, радіо, телебаченню та науковцям регіону.

Підсумовуючи викладене, зауважимо, що фольклорний діалог в поліетнічному середовищі відбувається на двох рівнях - передусім урбаністичному та молодіжному. Народна творчість, звичаї та обряди все більше входять в життя молодшого покоління. Відчутна тенденція відновлення народних традицій. Аналіз обрядового та ліричного фольклору українців в поліетнічному середовищі дає змогу відзначити його сучасні локальні вияви, до яких насамперед ми повинні віднести контамінацію пісень, що пов'язано із сучасними процесами етнічного буття; відбувається активний діалог культур (спостерігаємо як розвиток тенденцій до консервації народних традицій, так і певну схильність до збагачення репертуару шляхом засвоєння зразків іноетнічного походження).

1. *Ануфрієв О.М.* Слов'янський фольклор Придунав'я (сучасні особливості його функціонування в регіоні) [Текст]. – К., 1995. – 91 с.; 2. *Грица С.И.* Парадигматическая природа фольклора. Принципы идентификации вариантов [Текст] // Народные песни. Проблемы изучения. – Л., 1983. – С. 47-58; 3. *ДАОО*, ф. 150, оп. 1, спр. 7; 4. *Лебеденко О.М., Тичина А.К.* Українське Придунав'я: Кн. I [Текст]. – Ізмаїл, 1998. – 175 с.; 5. *Левинтон Г.А.* Мужской и женский текст в свадебном обряде (свадьба как диалог) // Байбурин А.К. Этнические стереотипы мужского и женского поведения [Текст]. – СПб: Наука, 1991. – С. 210-234; 6. *Телеуця В.В.* Народнопоетична творчість Подунав'я: проблеми регіональної специфіки: Навч. посіб. - Ч. I. / В.В.Телеуця [Текст]. – Ізмаїл: СМІЛ, 2010. – 236 с.

Р.Т. Тершовчин

Інститут філології КНУ імені Тараса Шевченка

ВАН ВЕЙ – ОСНОВОПОЛОЖНИК ШКОЛИ ЧАНЬ У КИТАЙСЬКІЙ ПОЕЗІЇ

Стаття присвячена особливостям чань-буддійського світогляду відомого китайського поета доби Тан Ван Вей (699-759).

Ключові слова: чань-буддизм, Будда, просвітлення, даосизм, Дао.

Статья посвящена особенностям чань-буддистского мировоззрения известного китайского поэта эпохи Тан Ван Вэй (699-759).

Ключевые слова: чань-буддизм, Будда, просветление, даосизм, Дао.